

men det står ikke så slet til som bogen antyder. Mange af de afbildede bygninger kan ikke omtvistes. Det gælder for eks. Arne Jacobsens, Utzons, Suensons, Koppels, Iversens og Plums m. fl. men der er rigtignok også nittere.

Når forfatteren bryder ud i jubel over en flov, halvmøndæn fidus som Alf Refers hus bliver man betænkelig ved hans judgement. Det er faktisk det eneste af de moderne huse som opnår en fyldig omtale i teksten – og hvilken omtale. Denne uligevægt kan belyses ved at det gamle som sagt temmelig ubetydelige Fredensdal får syv sider med tekst og billeder, medens Søllerød Park klares med et aldeles ukarakteristisk billede og nogle få linier.

Da de bedste af vor tids arkitekter utvivlsomt er langt bedre end fortidens koryfæer er det lidt utilfredsstillende at bogen afsluttes med denne magre og uengagerede gennemgang af deres værker, dette så meget mere som den gamle arkitektur er behandlet masser af gange før, medens den ny her for første gang kunne have været præsenteret fyldigt.

Hakon Lund

Bregentved og Moltkeslægten

ARNE MAJVANG: BREGENTVED. HASLEV OG FRERSLEV SOGNES HISTORIE 2. *Eget forlag, Haslev 1972. 348 s. Illustreret. Indb. 50 kr.*

Forfatteren, der er sognepræst i Dalby, udgav i 1960-ernes begyndelse sit eget og Tureby sognes historie i tre bind. Den foreliggende bog udgør bind 2 af et planlagt trebindsværk om Haslev og Frerslev. Bogen er rigt illustreret, men savner ofte angivelse af billedernes opholdssted – måske tør man formode, at dette er Bregentved godsarkiv, hvortil forfatteren har haft adgang. Et noteapparat findes ikke, og det er derfor vanskeligt at kontrollere de mange detaljerede oplysninger, ligesom det sjældent fremgår, hvorfra de lange og hyppige citater er hentet. Det er en god idé at bringe en ordliste bag i bogen, men så skal dens definitioner også være nøjagtige og entydige. Af »udenværker« findes endvidere en fortegnelse over benyttede arkivalier samt en litteraturliste, der mangler trykkeår.

Bregentved er og har længe været et af Danmarks anseeligste godskomplekser, og da det tillige har været i flere betydningsfulde statsmænds eje, kan en fremstilling af godsets historie påkalde en interesse, som strækker sig langt ud over det rent lokale. Her kan man forvente at finde værdifuldt stof til vort lands agrar-, bygnings-, kultur- og personalhistorie.

Forfatteren gør i forordet opmærksom på, at han hovedsageligt har interesseret sig for Bregentved i Moltkernes tid, dvs. siden 1746. Dette begrundes med kildesituationen, idet det på Bregentved beroende arkiv rummer talløse kilder til belysning af godsets historie, hvilket bogen tydeligt demonstrerer. Op til det 18. århundredes begyndelse er fremstillingen ret summarisk og især koncentreret om

det personalhistoriske. Fra 1718 til 1730 var Bregentved i kongeligt eje som ryttergods, men så solgtes det til krigsminister Povl Vendelbo Løvenørn, som moderniserede hovedbygningerne og indrettede det endnu eksisterende overdådige kapel. Da Frederik V besteg tronen, skænkede han godset til sin ven, overhofmarskal Adam Gottlob Moltke, i hvis slægt det stadig befinder sig. Bogens hovedafsnit er netop kapitlet om A. G. Moltke, der forøgede godsmængden og oprettede et lensgrevskab. Omkring hovedbygningerne udlagdes parterre-bede og vidtstrakte alléer og parken forsynedes med talrige skulpturer, mens hofbygmester Nicolai Eigtved opførte en ny østfløj. Bygningshistorisk er såvel ryttergodsperioden som Løvenørns og A. G. Moltkes ejertid af den største interesse, og forfatteren har da også viet sidstnævnte et særligt afsnit. Fremstillingen er imidlertid temmelig forkludret, hvilket er dobbelt beklageligt, da der fra 1970 foreligger en banebrydende afhandling, som udførligt gør rede for dette emne (Hakon Lund: Niels Eigtved als Herrenhofarchitekt. Hafnia Copenhagen Papers in the History of Art).

Bregentveds historie skrider kronologisk frem ejer for ejer; en kolossal mængde enkeltheder hober sig op – alt er taget med, stort og småt mellem hinanden med tendens til at prise de skiftende ejere for deres utallige dyder – det bliver nærmest en glorificering af slægten Moltke. Iblandt mylderet af detaljer (hvoriblandt meget almindelig tilgængeligt stof) er der imidlertid også enkeltheder, som bidrager til at give lokalkolorit, og der gemmer sig ikke så få morsomme oplysninger af kulturhistorisk art. Det samme gælder det værdifulde billedmateriale, hvoraf nogle ældre fotografier er talende vidnesbyrd om det liv, der udspandt sig på et af Danmarks rigeste godser, som næsten gjorde det ud for et lille fyrstendømme.

Forfatteren har utvivlsomt lagt et vældigt arbejde i indsamlingen af de mange data, som både er hentet i litteraturen og i arkiverne, men man savner unægtelig en sortering og en mere skærpet sans for det væsentlige. Den, der vil studere Bregentved i videste forstand, kan nok finde et og andet i bogen, men han vil fortsat være bedst tjent med de betydelige bidrag til godsets og dets beboeres historie, som findes spredt i tidsskrifter samt oversigts- og opslagsværker.

John Erichsen

Ny købstadshistorie

BYEN, LANDET OG HAVET. *Nexø og Omegns historie. Bd. 1 – tiden indtil ca. 1800. [Af A. Jensen og Jørn Klindt] Udg. af Bornholms historiske Samfund, Nexø 1971. 199 s. Ill. 40 kr.*

I 1946 udsendte forstander A. Jensen en kortfattet skildring af Nexø's historie – eller rettere forhistorie – frem til 1346. Det år nævnes byen første gang i en skriftlig kilde, nemlig Nexø's birkeret. Denne skildring er nu genudgivet og fort-